

IT-revyen

Aktuelle nyheter og temaer i IT-markedet og bransjen forøvrig: Produkter, trender, erfaringer og observasjoner – med tilhørende kommentarer, anbefalinger og gode råd.

PDA-marked i fritt fall

PDA-markedet har falt jevnt de siste to årene, og viser ingen tegn til bedring. Snarere tvert imot – og leverandørsiden begynner smått om senn å akseptere at festen er slutt. Sony trakk nylig sine PalmOS-baserte CLIE-produkter fra det japanske markedet, etter å ha forlatt USA og Europa i fjor sommer. Toshiba gjorde det samme i fjor, Psion kastet kortene allerede for 2 år siden, kombinasjonen Palm/Handspring har sett markedsandeler og volum erodere, og uoffisielle kilder vil ha det til at HP teller på knappene. Microsoft har gnidd seg i hendene over fremgangen til PocketPC, men gleden ble kortvarig. Det blir ikke penger i kassen av å vinne et marked som er i ferd med å forsvinne.

'Forsvinne' er riktignok å ta altfor hardt i. PDA-begrepet spenner etterhvert et betydelig spekter både funksjonelt og fysisk, og produktene passer som hånd i hanske i en rekke nisjer. Den store nedgangen skjer i det generelle markedet, der brukere flest får den funksjonalitet de trenger i mobiltelefonen, gjerne kombinert med ultrabærbare PCer for 'proffene'. Ingen andre enn leverandørene gråter over utviklingen. Skriften har vært på veggen lenge, og markedet har talt.

Microsoft avliver CIFS

Omtrent samtidig med at Bill Gates proklamerer at samspill – interoperabilitet – nå står øverst på agendaen for Microsoft, gjør selskapet det motsatte. CIFS, også kjent som LAN Manager eller SMB, skal avlives og vil ikke bli støttet i fremtidige produkter – inklusive Longhorn. CIFS er fildelings- og printerdelings-protokollen som har fulgt Windows siden starten, og som – sine svakheter til tross – er hovedpillaren i dagens Windows-nettverk. Den er også – ikke minst takket være Open Source prosjektet Samba (se Mellvik-Rapporten nr. 60) – grensesnittet som gjør det mulig å få Windows-systemer til å samarbeide med andre plattformer.

Mens det kan føres tallrike og vektige tekniske argumenter for at CIFS burde gå i graven snarest, indikerer utbredelse, anvendelse og praktisk betydning noe annet. Hvorfor vil Microsoft kvitte seg med en slik 'suksess'? Årsaken ligger like under overflaten. Takket være SAMBA er CIFS blitt en åpen standard, som Microsoft ved flere anledninger i løpet av de siste 10 årene har forsøkt å få tilbake 'under kontroll' ved å legge inn forandringer – uten å lykkes i mer enn 4-6 måneder. CIFS sørger for at Windows-miljøer – hvilket vil si IT-miljøer flest – kan velge mellom Windows, Linux, Unix, Mac og flere plattformer på tjenersiden. Denne situasjonen passer åpenbart Microsoft dårlig – og de flotte ordene om interoperabilitet blir ikke mer enn akkurat det. I praksis tar Microsoft sjansen på å gjøre det stikk motsatte: Å gjøre seg inkompatibel – ikke bare med etablerte industristandarder, men også med sin egen historie.

Spørsmålet som gjenstår, er om markedet vil akseptere dette. Med våre hjemlige og ferske erfaringer i Tine-saken og markedets reaksjoner på misbruk av markedsrett, kan det være nærliggende å tro at svaret er nei, men overbevist er vi ikke. Den lettvinthet og overfladiskhet som preger store deler av markedet, og som årlig koster milliarder av kroner, forsvinner ikke lett.

På den andre siden vet vi – også av erfaring – at veletablerte standarder har vanskelig for å dø. I og med at markedet til de grader har gjort seg avhengig av CIFS, kan det vise seg at Microsoft blir tvunget til retrett. Tilsvarende har skjedd tidligere.

Opera utfordrer Gates

Apropos Bill Gates og Microsofts ferske omfavelse av 'interoperabilitet': Utspillet har naturlig nok fått bred oppmerksomhet fra et marked hvis hukommelse på ingen måte påkaller superlativer. Tilfellet CIFS (se ovenfor) er regelen, ikke unntaket fra den kanten, og de praktiske signalene gir liten grunn til å tro at sangen om samspill er noe annet enn en sang – i første omgang. I et åpent brev til Gates tar Operas teknologidirektør Håkon Wium Lie – som står bak flere viktige web-standarder – et oppgjør med denne avstanden mellom ord og handling.¹¹ Gjennomgangen er både interessant og aktuell – ikke bare på grunn av Gates' interoperabilitets-fokus, men også fordi han nylig annonserte at en ny utgave av Internet Explorer er på trappene. Wium Lie tar frem flere eksempler på at Microsoft har deltatt i utviklingen av Web-standarder for deretter å la være å implementere dem, eller har valgt å implementere dem annerledes eller ufullstendig i forhold til standardene.

Konsekvensen av slike 'giftpiller' – som noen kaller dem – er at nettsteder og Web-applikasjoner som følger standardene, ikke fungerer som de skal med Microsofts nettleser, og at andre nettlesere ikke oppfører seg som forventet mot Microsofts Web-tjenere. Markedet har lært seg å leve med og å komme rundt mange av disse problemene, men prisen er høy: Milliarder av kroner går årlig med for å teste og tilpasse produkter og programmer slik at de følger standardene når det er mulig, og håndterer Microsoft-'bugs' når de må. En enklere vei til målet er naturligvis å satse utelukkende på Microsoft-produkter, hvilket formodentlig er intensjonen. Det er vanskelig å forestille seg at selskapets programmerere er så faglig udyktige at de ikke klarer å implementere de samme standarder som alle andre.

Vi har derfor ingen betenkeligheter med å slutte oss til oppfordringen fra Opera og Wium Lie: Vis oss i praksis at interoperabilitet er viktig, Microsoft. THE PROOF OF THE PUDDING etc...

Abonnement på suksess?

Så er vi der igjen. Etter at talsmenn fra Microsoft gang på gang har proklamert sin manglende bekymring for Firefox og hva den gjør med selskapets markedsandeler, kommer annonseringen: En ny utgave av Internet Explorer som tar hånd i hanke med de største sikkerhets-problemene, og samtidig kommer med tiltrengte funksjonelle moderniseringer, er på trappene. I og med at selskapet ved flere anledninger i 2004 avviste at det var behov for en ny nettleser før Longhorn, kan annonseringen vanskelig tolkes som noe annet enn nettopp en reaksjon på Firefox' suksess.

Vi ønsker annonseringen hjertelig velkommen. Slik virker konkurranse. Microsoft må ta seg sammen, og det er betydelige sjanser for at neste utgave av IE faktisk blir bedre enn dagens. Om den blir sikrere, er vi i tvil om, men lar tvilen komme tiltalte til gode. Lovnader om bedre sikkerhet fra den kanten har vi hørt for

¹¹ Se http://www.theregister.co.uk/2005/02/11/hakon_on_ms_interoperability/.

mange av de siste årene til at vi levner dem tillit før de er demonstrert i praksis. Dessuten har Microsoft – etter den første annonseringen – ‘kommet på’ at den nye utgaven, som denne gangen presenteres som en ‘patch kun vil gå på Windows XP SP2. Den har vi – og mange med oss – holdt oss langt unna, med god grunn.

Likevel: Det er positivt at noe skjer. Så kommer imidlertid poenget. Umiddelbart etter annonseringen fra Microsoft, kommer overskriftene i fagpressen: FIREFOX IS DEAD! Og vi spør oss: Hvor kort hukommelse har de egentlig, disse journalistene og såkalte ekspertene? Har de allerede glemt hvorfor Firefox har hatt så stor fremgang? Eller hvorfor Microsoft taper over 2 milliarder dollar årlig på Xbox? Eller hvorfor selskapets TV-satsing – og satsinger på en lang rekke andre områder ikke er blitt noe annet enn pengesluk?

Det burde være unødvendig å minne om den virkelighet resten av verden lever i hver eneste dag: Ingen har abonnement på suksess. At Microsoft er store og sterke betyr ikke at alt de gjør blir til suksesser. Statistikkene forteller en annen historie. De fleste satsingene feiler eller tar uforholdsmessig lang tid før de lykkes. I mellomtiden finansieres de av velfylte bankkonti – en mulighet de færreste har.

Vi ønsker den oppdaterte/patchede/oppgraderte IE hjertelig velkommen – og vet at det skal mye mer enn løfter og nye knapper eller menyer til for å snu strømmen bort fra IE. Markedet er blitt holdt for narr altfor lenge og ofte til å kunne snu på flekken på grunn av fine ord og en kommende beta-utgave. Dessuten vokser det frem en gryende irritasjon i markedet, som har mye til felles med den hyperaktuelle Tine-saken: Markedet – dvs. brukerne – blir irritert og/eller indignert over det de oppfatter som maktmisbruk. Dermed blir lysten på forandring sterkt stimulert.

IT-markedet: Overdreven optimisme?

2004 ble et forbausende bra år for PC-markedet, og forventningene til inneværende år er høye. Hvorfor? Se det har vi vanskelig for å finne tilfredsstillende svar på. Nærmest uansett hvor vi snur oss, finner vi relativt nye systemer, kraftige PCer med W2k eller XP, og ytelse langt over det noen klarer å utnytte. Det er vanskelig å se at behovet for fornyelse kan være tilstrekkelig til å drive frem videre vekst. At det heller ikke er noen stor fare for et krakk, er også ganske innlysende, og markedet vil alltid ha forandringer å by på: Endrede behov, nye løsninger og arkitekturer og så videre. For eksempel er det rimelig å forvente et oppsving i salget av ekte, tynne klienter. Videre knyttes det betydelig spenning til om Apples ferske ‘matboks’ (Mac Mini) vil bli trendsettende (se side 33).

IT-markedet er på vei fra å være et typisk vekst-marked til å bli voksent – hvilket i praksis betyr langt mer stabilt og forutsigbart – i Vesten. I Asia er situasjonen en annen. Store, folkerike nasjoner står på terskelen til å kaste seg inn i IT-alderen for alvor, og representerer enorme vekstmuligheter som får Vesten til å virke som et prøveprosjekt. Det ville imidlertid være naivt å tro at Asia blir en reprise utviklingen Vesten har vært gjennom de siste 15 årene. Vi skal ikke mer enn kaste et blikk på Sør-Korea for å se enorme forskjeller, et forhold vi diskuterte i Mellvik-Rapporten sist høst (nr. 117). Egentlig er det temmelig innlysende at disse landene ikke vil starte der vi startet for 20 år siden, men går rett på dagens teknologiske nivå. Siden de starter med relativt blanke ark og dessuten har god

økonomi, blir konsekvensen at de raskt havner foran den gamle verden med hensyn til teknologisk utviklingsnivå.

Samtidig – og her er vi ved hovedpoenget – kan ikke utviklingen i Asia unngå å få konsekvenser også for våre markeder. På samme måte som vi i dag skjeler til Korea og Japan når vi skal forutsi utviklingen på bredbånd- og Internett-siden, er det nødvendig å sjekke den asiatiske temperaturen på IT-markedet i sin alminnelighet. Japan og Sør-Korea, som leder an utviklingen i regionen, gir interessante pekere allerede, men det er når de store og folkerike statene for alvor får opp dampen, at ringvirkningene vil bli følbare – over hele verden.

Kina og India representerer til sammen verdens største marked, og sender allerede signaler som får spesielt etablerte programvare-leverandører til å rive seg i håret. Open Source passer til disse landenes økonomiske situasjon, kultur, behov for utvikling og tilgang på kvalifisert arbeidskraft. Ikke har de råd til kostbare lisenser, og ei heller har de noe ønske om å være verdens pirater. Dessuten har spesielt India et høyt utdannelsesnivå og millioner av ambisiøse unge som tørster etter å lære og å bidra.

I løpet av de neste to årene vil disse forholdene få interessante konsekvenser, og vil bidra til å akselerere den forandringen vi allerede ser konturene av: Open Source-produkter får en voksende rolle i stadig nye sammenhenger på bekostning av tradisjonelle, langt mer kostbare og i mange tilfeller kvalitetsmessig underlegne alternativer.

Etter å ha konstatert at denne forandringen er unngåelig, er det naturlige spørsmålet “hva betyr det for meg”? For IT-leverandørene er det liten trøst å hente. Større fart mot Open Source betyr redusert behov for nytt klient-utstyr i og med at programvaren er mer effektiv enn dagens typiske Windows-løsninger. Tilsvarende effekter vil i noen grad gjøre seg gjeldende på tjener-siden. Samtidig vil behovet for opplæring, tjenester og utvikling/tilpasning knyttet til floraen av kjente og nye Open Source-produkter, sørge for å skape forretningsmuligheter for både etablerte virksomheter og nykommere. For kundesiden av markedet er disse utsiktene utelukkende positive, med potensiale for lenger levetid på eksisterende utstyr, og vesentlig reduksjon i lisens- og oppgraderings-kostnader. For leverandør-siden er de i første omgang mindre oppløftende.

Det er ingen grunn til å forvente at verken 2005 eller de neste årene vil gi noe signifikant oppsving i IT-markedet. Optimismen som i disse dager serveres fra presse og analytikere, fremstår med andre ord som tatt ut av luften – ønsketenkning. Mon tro om det ikke er gammeldags optimisme og håp om selvpoppfyllende profetier som tar overhånd. Enda godt at enkelte personer med tyngde, for eksempel Tom Adolfsen, tar til motmæle mot naiviteten. Å spå om fremtiden er alltid vanskelig, men vi skal ikke mer enn løfte blikket en smule for å se at mye av optimismen i beste fall er luftig.

Domenenavn og tegnesett: Sprøtt.no

... eller kødd.no? Nei, det passer langt bedre på dansk. Men problemstillingen er den samme: Domenenavn med lokale tegnesett. Computerworld brukte forleden hele forsiden på å proklamere at Microsofts Internet Explorer ikke kan håndtere slike domenenavn, mens de andre nettleserne på markedet har fulgt med i tiden. Problemet er trolig høyst forbigående i og med at Gates nylig annonserte en ny utgave av IE, som skal komme i såkalt beta-utgave til somme-

ren (se ovenfor). At selskapet velger å kalle produktet for en 'beta'-versjon oppfatter vi som en noe sliten spøk – en unnskyldning for at produktet er fullt av feil. Oss bekjent har alle IE-utgaver til dato vært fulle av feil, og navnet spiller åpenbart ingen rolle i så henseende.

Men tilbake til de norske tegnene. Vel kan vi forestille oss at noen vil ha glede av lån.no eller øl.no, som ifølge Computerworld var blant de mest etterspurte 'særnorske' domenenavnene. Vi har imidlertid fortsatt problemer med å se at bruken av lokale tegnsett i domenenavn er stort mer enn en gimmick. Uten norsk tastatur skal det en ekspert med god hukommelse til for å få tilgang til slike adresser, hvilket gjør dem uanvendelige i langt flere sammenhenger enn første øyekast skulle tilsi. Dermed vil det være smart for de fleste nettsted med slike navn å ha en internasjonal ekvivalent av typen laan.no og oel.no i tillegg til den nasjonale. De færreste nettbrukere har problemer med å akseptere eller benytte slike 'omveier', og anser det knapt som noe problem. Et problem blir det imidlertid når samme person står ved en Internett-kiosk på Gran Canaria for å sende varme hilsener til medarbeider@lån.no.

Det nylig avsluttede VM på ski i Oberstdorf understreket at vi med hensyn til nasjonale tegnsett befinner oss på omtrent samme nivå som for 30 år siden: Deltagernavnene presenteres i US-ASCII – et 8-bits tegnsett kjemisk blottet for nasjonale tegn. Til hylekoret som sutrer over sine sårt savnede æ'er, ø'er og å'er, er det fristende å si GET REAL! Selv for nordmenn er verden større enn Norge. ■